

Kommittédirektiv

Genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/412 om ändring av direktiv 2001/18/EG vad gäller medlemsstaternas möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade organismer inom sina territorier

Dir.
2015:85

Beslut vid regeringssammanträde den 6 augusti 2015

Sammanfattning

En särskild utredare ska analysera och föreslå hur Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/412 av den 11 mars 2015 om ändring av direktiv 2001/18/EG vad gäller medlemsstaternas möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade organismer inom sina territorier kan genomföras. Syftet med direktivet är att medlemsstaterna under vissa förutsättningar ska kunna begränsa eller förbjuda odling av en genetiskt modifierad organism trots att den är godkänd på EU-nivå. Bestämmelser som en medlemsstat antar med stöd av direktivet ska stå i överensstämmelse med unionsrätten, vara motiverade, proportionella och icke-diskriminerande samt grunda sig på tvingande skäl som miljöpolitiska mål, fysisk planering, markanvändning, socioekonomiska effekter, undvikande av förekomst av genetiskt modifierade organismer i andra produkter, jordbrukspolitiska mål eller allmän ordning. En utgångspunkt är att de skäl som åberopas inte får stå i strid med den miljöriskbedömning som genomförts i enlighet med direktiv 2001/18/EG eller förordning (EG) nr 1829/2003.

Direktivet är frivilligt för medlemsstaterna att genomföra.

Utredaren ska analysera direktivets bestämmelser och ge förslag till hur de kan införas i svensk rätt samt lämna förslag till de författningsändringar som behövs för direktivets genomförande.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2016.

Bakgrund

Odling av genetiskt modifierade organismer

Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/18/EG och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1829/2003 fastställer en övergripande rättslig ram om godkännande av genetiskt modifierade organismer, vilken ska tillämpas fullt ut på genetiskt modifierade organismer som ska användas för att odlas i hela unionen som utsäde eller annat växtförökningsmaterial. Enligt den lagstiftningen ska genetiskt modifierade organismer avsedda att odlas genomgå en individuell riskbedömning innan de godkänns för att släppas ut på unionsmarknaden i enlighet med bilaga II till direktiv 2001/18/EG, med beaktande av deras direkta och indirekta, omedelbara och fördröjda samt kumulativa långsiktiga effekter på människors hälsa och miljön. Enligt skälen har försiktighetsprincipen beaktats vid utformningen av direktivet och ska beaktas vid dess genomförande.

Närmare om innehållet i direktiv (EU) 2015/412

Genom direktiv (EU) 2015/412 ändras direktiv 2001/18/EG på så sätt att det införs en ny artikel, 26b, som innebär att medlemsstaterna under vissa förutsättningar ges rätt att på sitt territorium begränsa eller förbjuda odling av en genetiskt modifierad organism antingen under själva godkännandeförfarandet eller efter det att godkännandet har getts. Under själva godkännandeförfarandet kan en medlemsstat ansöka om att det geografiska tillämpningsområdet ska anpassas. I fall där en medlemsstat inte har gjort en sådan framställan eller sökanden står fast vid innehållet i sin ursprungliga ansökan, får medlemsstaten anta bestämmelser som förbjuder eller begränsar odling av den

genetiskt modifierade organismen. Sådana nationella bestämmelser ska vara i överensstämmelse med unionsrätten, motiverade, proportionella, icke-diskriminerande och grundas på tvingande skäl. Som sådana skäl anges miljö- och jordbrukspolitiska mål, fysisk planering, markanvändning, socioekonomiska effekter, undvikande av förekomst av genetiskt modifierade organismer i andra produkter eller allmän ordning. Det sistnämnda skälet får inte åberopas enskilt. Bestämmelserna får inte heller stå i strid med den miljöriskbedömning som gjorts i enlighet med direktivet eller förordning (EG) nr 1829/2003.

Direktivet innehåller även en bestämmelse som innebär att medlemsstater där genetiskt modifierade organismer odlas ska vidta lämpliga åtgärder i gränsområden i syfte att undvika gränsöverskridande kontaminering, om odling av dessa genetiskt modifierade organismer är förbjuden i grannlandet.

Direktivet är frivilligt för medlemsstaterna att genomföra och det finns därför inget angivet sista datum för genomförandet. Kommissionen ska dock senast den 3 april 2019 rapportera till Europaparlamentet och rådet om medlemsstaternas tillämpning av direktivet.

Uppdraget att analysera direktiv (EU) 412/2015 och föreslå hur det kan genomföras i Sverige

Regelverket om genetiskt modifierade organismer är omfattande och detaljerat. De skäl som en medlemsstat nu ges rätt att åberopa till stöd för förbud eller begränsning av odling är omfattande och av skiftande karaktär, och det är i viss utsträckning förenat med svårigheter att på ett enkelt sätt ange hur bestämmelser grundade på dessa skäl ska kunna tillämpas i praktiken. Exempelvis måste eventuella bestämmelser utformas på ett sådant sätt att de inte riskerar att komma i konflikt med handelspolitiska åtaganden. En analys av hur direktivet bäst kan infogas i den existerande svenska lagstiftningen om genetiskt modifierade organismer behövs oavsett om Sverige avser att tillämpa det eller inte. Bland annat behövs en analys av hur eventuella beslut om begränsningar eller förbud lämpligen ska fattas och på vilken nivå detta bör ske.

Konsekvensbeskrivningar

De förslag och beslutsunderlag som utredaren redovisar ska följa kommittéförordningens (1998:1474) krav på konsekvensbeskrivningar och kostnadsberäkningar. Därutöver ska förslagen åtföljas av samhällsekonomiska konsekvensanalyser samt analyser av förslagets kostnadseffektivitet. Förslagen ska även beskriva alternativa handlingsvägar. Om ett förslag till åtgärd innebär kostnader, ska utredaren även föreslå en finansiering av åtgärden. I konsekvensutredningen ska det även ingå en analys av påverkan på handeln med andra länder.

Eventuella förslag om regelverk ska ske i form av författningsförslag.

Samråd och redovisning av uppdraget

Utredaren ska i sitt arbete samråda med Naturvårdsverket, Statens jordbruksverk, Kemikalieinspektionen, Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten, Livsmedelsverket och Gentekniknämnden samt föra en dialog med intresseorganisationer och andra samhällsaktörer på området.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2016.

(Miljö- och energidepartementet)